

Ա. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԵՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ - ԲԻՄԱԿԱՆՔ

* Եր. 5 Մայիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխադիրը ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Առկի Արզ. Արդիքեան:

— Կէսօրէ ետք, վաղուան Աշխարհամատրան կրակի առթի առթի, Գերշ. Տ. կիւրեղ եպս Գարիկանի զլխառութեամբ, Միարանութիւնը չըրաշափառուի մուտք գործեց Ս. Յառութեան Տաճար, ուր պաշտուեցան ժամերգութիւնն անհամանակը՝ վերնատան մեր ժամանեց Ապա Կառարարուեցան Տնօրինական Արքատեղեաց այցելութեան հանդիսաւոր թափօր Տաճարէն ներս Թափօրապիտն էր Հոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զջանեան:

* Կիր. 6 Մայիս. — Աւրատիամատան (Կանաչ Կիրակի): Գլխարքային և առաւտան ժամերգութիւնները պաշտուեցան ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնամատրան մէջ: Ապա Գերշ. Տ. կիւրեղ եպս մատոյց հանդիսաւոր Ս. Պատարագ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ և նախագահց Սրբավայրին առջի կատարուած Անդամանանին:

* Եր. 12 Մայիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխադիրը ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Վանիկ Արզ. Մանկաւորեան:

* Կիր. 13 Մայիս. — Կարիք Կիրակէ: Ս. Պատարագը մատուցուեցան ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնամատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զջանեան:

* Եր. 19 Մայիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխադիրը ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Առաքէն Վրդ. Յովակիմինան:

* Կիր. 20 Մայիս. — Տօն Եթեման Ա. Խաչի (Տ.Ա.): Ըստ սովորութեան, առաւտան ժամերգութեան աւարտին, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ Ս. Խաչի լուսաւոր երկիման առիթով երսուագութիւն կիւրեղ Հայրապետին կառանգ Կայսր յղած Թարգմանութեան թարգմանութեան մեջ ընթերցուեց: Ըստ կերպութեան կատարեցաւ Կապա Տաճարի Վարդապետը Գլխադիրը Գերշ. Տ. կիւրեղ Եպիսկոպոսը: Ապա մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ՝ Աւագ Անդամին վրայ, որուն վերել կը տեսնուէր զառ կանթեղներով գարգարուն Ս. Խաչին Նշանը ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Հայրիկ Արզ. Գալայշեան:

* Եր. 26 Մայիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխադիրը ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Սկան Վրդ. Ղարիպեան:

* Կիր. 27 Մայիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնատան մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Հայրիկ Արզ. Գալայշեան:

* Դէ. 30 Մայիս. — Կէսօրէ ետք, Գերշ. Տ. Եաւէ Արքեպոս. ի գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր ինքնաւարժերով բարձրացան Զիմենեաց լեռ, ուր Համբարձման սրբավայրին վրայ կառուցուած մեր վրանամատրան մէջ պաշտուեցան ժամերգութիւն և նախատօնակ:

— Իրիկուան ժամը 7ին, նոյն վայրին մէջ պաշտուեցան Եկեղեցէի և Հոկման կարգերը: Հանդիսաւողեան էր Հոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զջանեան: Գլխերուան ժամը 11ին, Միաբարձմիւր վերագրած Մայրովներ:

* Ել. 31 Մայիս. — ՀՅ.ՄԻՒՀՀՕՒԽՆ ՆԵԱԽՆ: Առաւտան, Գերշ. Տ. Եաւէ Արքեպոսիսուսի գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր գարձեալ ինքնաւարժերով բարձրացան Զիմենեաց լեռ, ուր Հարաշավառով Համբարձման սրբավայր կատարած հանդիսաւոր մատուցէն ետք, Գերաշուրը Սրբազնի օրուան հանդիսաւոր Ս. Պատարագից մատոյց մեր վրանամատրան մէջ: Լուսարարագիտ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպոս: Առանեան նախագահներ Մայր Աթոռոյ Սրբէն:

* Էջմանածին փամագրութեան տարիշարժին կատար կատարուած Հայրապետական Մազրանքին Պատարագիչ Սրբազննը քարոզեց օրուան մեծ տօնին շուրջ, բնարան ունենալով Գերժք Առաքելոցէն «Այս Յիսուս» որ վերացաւն ի ձենչ ... (Ա. 11) և նախագահներ Ս. Պատարագիչ նետ Սրբավայրին առջև կատարած Անդամանին:

— Կէսօրէ ետք, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած Անդամաններն նախագահներ Գերշ. Տ. կիւրեղ Եպս: Գարդիսան կարգեան:

* Եր. 2 Յունիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայրովների Ս. Համբարձում վերնամատրան մէջ ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Առաքէն Վրդ. Յովակիմինան:

* Մ. Մազրանքարդի նախատօնակը պաշտըցաւ: Ս. Հրեշտակապետական Եկեղեցեան մէջ: Հայրեղ Եպս:

* Կիր. 3 Յունիս. — Երկրորդ Մաղկազարդ: Առաւտան ժամերգութիւնը պաշտուեցաւ և Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զջանեան:

— Ժամը 13:30ին, քաղաքին արևմտեան բաժնին մէջ գտնուող Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Եկեղեցւոյ մէջ մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Մանուէլ Արեղայ:

* Եր. 9 Յունիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայրավանքի Ս. Առաքելոց վերնամատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգչ. Տ. Համբարձում Արզ. Քէշիշեան:

— Հոգեգալստեան հանգիւատու նախատօնակիր ի Ս. Յարութ նախագահներ Լուսաւորապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպոս: Առանեան:

— Իրիկուագէմին Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցան Եկեղեցէի և Հոկման կարգերը: Հանդիսաւողեան էր Գերշ. Տ. կիւրեղ Եպիսկոպոս:

• Կիր. 10 Յունիս. — ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՑՑ; Բաեկնալան եղիական պահոց: Օրուան հանդիսաւոր Ս. Պատարագը՝ Մայր Տաճարի Աւագ Անդամներին վրայ մատոյց կաւարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպոս. Կարդացուեցաւ երեք մասներէ բաղկացած Ս. Բագէ. Անկերերան Հայրապետի Հոգեգալստեան ներռողը:

— Կեսօրէ ետք, Մայր Տաճարին մէջ Գերշ. Տ. Նորայր Արքեպոս. Գողարեանի նախագահութեամբ կատարուած Անդամաննեն ետք, Գերշ. Տ. Կիրեկ նպա. Գարդիկեանի գլխաւորութեամբ, Վարդապետ Տայրը, ոչիրներ և ժողովորդ Տեղեցցան Սիսին Վերնաւունը, ուր կատարուած կարճ արարողութեան աւարտին Հանդիսապետ Սրբազնը խօսեցաւ օրուան մեծ տօնի մասին, որմէ ետք բոլորն ալ ուղղուեցան Ս. Քրիշտ վանքը, որու գաւթին մէջ Հօգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Ս. Աթոռոյ հանգուցեալ Պատրիարքաց Հոգի ներքին համար:

• Եր. 16 Յունիս. — Է. օր Հոգեզայսեան: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայրավանքի տանիքին վրայ գտնուող Ս. Հոգույ մատրան մէջ: Ժամարարան էր Հոգը. Տ. Անևն Վրդ. Կարդիպեան:

• Կիր. 17 Յունիս. — Յթեանկ Եղիայի մարզին: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութին, մեր վերնամատրան մէջի ժամարարն էր Հոգը. Տ. Վանիկ Արդ. Մանկաւարեան:

— Ս. Հոգիիմեանց նախատօնակար պաշտուեցաւ Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցոյ մէջ: Հանդիսապետն էր Գերշ. Տ. Կիրեկ նպա:

• Բշ. 18 Յունիս. — Ս. կուսանան Հնիփոնիմեան: Առաւատեան ժամերդութիւնը պաշտուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ, իսկ Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ եկեղեցոյ աւանդատան Ս. Հոգիիմեէի մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգը. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զշշանեան:

• Ուր. 22 Յունիս. — Նախատօնակին ի Ս. Յակով նախագահն Գերշ. Տ. Հաւէ Արքեպոս:

• Եր. 23 Յունիս. — Ա. Հօրի Մերժ Գրիգորի Լուսաւորչին (նիմ ի Վիրապէ): Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի աւանդատան Ս. Լուսաւորչի սեհանին վրայ ժամարարն էր Հոգը. Տ. Խուրին Վրդ. Ուղակիեան:

— Նախատօնակին ի Ս. Յակով նախագահնց Հաւարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպոս. Ապա ծնրադաւունէր ոզորմեան երգաւեցաւ:

• Կիր. 24 Յունիս. — Տօն Կարոլիկի Եկեղեցոյ Ս. Հոգիանին: Մայր Տաճարի Աւագ Անդամներին վրայ պատարագեց Հոգը. Տ. Ասպետ Արքեպայ Պալեան: Հայր Միքուն առաջ կատարուեցաւ Հայրապետական Սաղթանք վաս Ս. Եղիմանին՝ նախագահութեան Աւագանքի Աւարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպոս:

— Կեսօրէ ետք, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած Անդամաննեն նախագահնց Գերշ. Տ. Կիրեկ նպա:

• Եր. 30 Յունիս. — Ս. Մեծին ներփօրի և նաղայ հպա.ին: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Գևագրի մատրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգը. Տ. Մանուէլ Արդ. Երկաթեան:

ԳԱՅՑՈՂ ԱԿԱՂ Ք

• Գչ. 1 Մայիս. — Հոգը. Տ. Բարսեղ Արզ. Գալէմաէրեան նշանակուեցաւ Մատակարար Ս. Աթոռոյ, փօխան Հոգը. Տ. Մանուէլ Արզ. Երկաթեանի Հայր Բարսեղ նոյն տաեն Գաւաղանակիրն է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

• Դչ. 2 Մայիս. — Կեսօրէ ետք, Խորայէլի Անկախութեան 31րդ տարեկարձի Առթիւ, Քաղաքապետ Թէկի Քոլէքքի կողմէ Դաւիթի բերդին մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գոտուեցան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և Փիւանապետ Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպոս:

• Կիր. 6 Մայիս. — Օրթառոքը Եկեղեցւոյ Ս. Գէսորդ զօրագարի տօնին առիթով, Խումանական համանուն եկեղեցայ մէջ մատուցուած Ս. Պատարագին և անոր յաջորդող ճաշկերոյթին ներկայ եղաւ Հոգը. Տ. Անուշաւան Վրդ:

— Հոգը. Հայրասուրբը, Հոգը. Տ. Բարսեղ Արզեայի հետ միասին, ներկայ եղաւ նոյն երեկոյ, նոյն ասիթով, նոյն վայրին մէջ ուրուած ընդունելութեան:

— Հոգը. Հայրասուրբը, Հոգը. Տ. Բարսեղ Արզեայի այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր և ապա հանդիպում մը ունեցաւ ժառնդ. Վարժարանի ուսանողաւթեան հետո Խկ Շարաթ կեսօրէ ետք հանդիպում մը ունեցաւ Ս. Թարգմանչաց Երկը. Վարժարանի արքեկան Պազարին:

• Եր. 19 Մայիս. — Կեսօրէ ետք, Ս. Երկիր Ժամանակած ֆարանահայ մեծաւուչակ Երդիի Շարը Անհաւուր այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր և ապա հանդիպում մը ունեցաւ ժառնդ. Վարժարանի ուսանողաւթեան հետո Խկ Շարաթ կեսօրէ ետք հանդիպում մը ունեցաւ Ս. Թարգմանչաց Երկը. Վարժարանի արքեկան Պազարին:

• Եր. 22 Մայիս. — Կրտսէի Հոգիոր Հովիւ Արդ. Տ. Եղիսէկի Քնչյ. Հալլահեան հիւրաբար Ժամանակած Ս. Աթոռու ուր մաց մինչև 5 Յունիս:

• Կիր. 27 Մայիս. — Կեսօրէ ետք, Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպոս. Անէմեան ներկայ գոտուեցաւ եկեղեցասի նախագահ Անուար Սատարի Պիրէկաս այցելութեան առթիւ տեղուոյն Պազարապետ էլիիան նաուիր կազմակերպած Փառայել ընդունելութեան:

• Դչ. 2 Յունիս. — Երկայսէ ետք, Ամսոյ 2ին զուգագլուխ հտալական Հանրապետութեան հաստատան 33րդ ասրեգարձին առթիւ, Խալական Ընդ. Հիւպատոսոսարանի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գոտուեցան Գերշ. Տ. Կիրեկ Եպս. Գարբկեան և Աւագ Թարգման Հոգը. Տ. Ասպետ Արդ. Պատրիարք Հօր:

• Ուր. 2 Յունիս. — Խօթանպուէն հիւրաբար Ս. Աթոռ Ժամանակած Հոգը. Տ. Արամ Արդ. Աթէկեան և մեկնեցան Երկու շարաթին ետք:

• Բշ. 11 Յունիս. — Երկայսէ ետք, Հոգէպահութեան տօնին ասիթու, Խումաց Սիրաբանութեան Մեծաւորին կողմէ, Russian Compound

«ԱԽՈՒՆԵԼԻ ԽՄԲՈԳՐՈՒԹԻՒՆՆ, ՈՒ ԿԻՒՂԵՆԿԵՆՆ ՄԱՏԵՆԱՐԴՈՐԱՆՔ»

ՃՆԱՌՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄՐ ԱՑԱՑԱԾ ԵՆ ՀԵՏԵՒԵԼԱՇ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատմութիւն Հայոց և Թուղր առ Աշխան Մատիկանեան — Դաշտար Փարպեցի: Դ. Տպագրութիւն: Վեհափառքի, ի վան Ս. Զաղարու, 1933, էջ 675:

Թաճալի Օսմանեան Լեզուի կամ Գործնական Համառաօս Կերականարիւն Թուրքելին, Պարկեւել և Արարելին Լեզուաց — Գ. Գ. Ֆալբակեան: Վաւերացեան Առանձնական Խորհրդէն: Բ. Տպ.: Կ. Գորկը, Տպագրութիւն Գ. Գաղարակեան, 1892, էջ 104:

Թաճաբանութեան «Խարերաց» — Դ. Ա. Թրուտեան: Երբարդ. վերամշակուած հրատարակութիւն: Երեան, Երեանի Համարացականթիւն, 1976, էջ 507:

Թաճեր Մատենադարանի — Գ. Բար, թիւ 12: Լ. Խաչիկեան և Ս. Եգանեան: 1977, էջ 338:

Երկեր Մանուկ Արեգեան: Զ. Հատոր: Մ. Արեգեանի Անուան Գրականութեան Խնաժուաւութիւն: Երեան, Հայկ. ԱՍՀ ԳԱ Հրատարականթիւն, 1974, էջ 847:

Նուշին է. Հատորը: Երեան, 1975, էջ 602:

Սիմիթի Ժիշ. - Ժիշ. Գարերի ճարագապեական Համալիրները — Մ. Մ. Հարաբեան: Հայկ. ԱՍՀ Գրութիւնների Ակադեմիա, Արևեստի Խնաժուաւութիւն: Երեան, 1973, էջ 188:

Մարդը և Կենանանիները — Եսուր Գմբութիւն: Քրդ. Աստղիկ Գէորգեան: Երեան, Ասգետական Գրութիւն: Հրատարակականթիւն, 1977, էջ 342:

Երիխան և Երեանան Հանապետ Սփուր: Խուսերէնից թարգմանեցին՝ Լ. Ա. Նազարեան և Լ. Ա. Մելիքեան: Երեան, Հայաստան: Հրատարակականթիւն, 1977, էջ 501:

Երկերի Փողովածու — Էտու Երբարդ Հատոր Երեան, Հայաստան: Հրատարականթիւն, 1973, էջ 638:

Կոյօնպա — Բրուրէ Մէրքէկ: Մատենաշար Ճարթմանքի թիւ 1: Գէյրութ, 1937, էջ 190:

Լուլիկ Ֆայերբայ և Պարենանական Կատակի Փիլիսոփայութեան Վախճանք — Ֆ. Էնդելու: Քրդամանիչ՝ Գ. Արեգեան: Երեան, Դաշտաքան Գրականութեան Գետական Հրատարականթիւն, 1940, էջ 80:

Խեղադ Բար Արտ — Անգմիկ Դաւայեան Երեան, Հայաստան: Հրատ., 1975, էջ 333:

Ճայ Կերպարանար Ժիշ. - Ժիշ. Գարերում — Գեղանիշչութիւն — Մանիս Զաղարեան: Հայկ. ԱՍՀ Գրութիւնների Ակադեմիա, Արևեստի Խնաժուաւութիւն: Երեան, 1974, էջ 283 և նկարներ:

Սահմանադարձներն Էսքեան Մատին — Ֆ. Էսուր: Խուսերէնից թարգմանեց՝ Լ. Բարայեան: Ժառանչի Գրադարան թիւ 15: Բժիթիւ, Ցպ. ՀՀներէն, 1906, էջ 35:

Արզաման — Գ. Յ. Չագմագեան: Հրատարականթիւն Աստանայի Խուսերէն. Միութեան: Գոսթոն, Տպարան Հայրենիք, 1927, էջ 48:

Երաւացան (Խնեւ) «Ազգապատմի» Յառակ Անուններու — Տիրայր Մ. Վրդ. Տէրքիւեան: Հրատ. Հ. Բ. Բ. Մ. Արեգ Մանուկեան Մշակութային Հիմնադրամի: Լոս Անձելը, Ճ. Տպագրութիւնների, 1976, էջ 375:

Յառա Սովորածնեան — Աշոտ Տօնիկեան (Կազմից և Հեւաորեց): Երեան, 1967, էջ 19 և վեհական Մատենակարաշութիւն — Կազմոզ և Հեւաորոց Խոյն: Երեան, 1967, էջ 14 և վերամշաղութական Զօրեան Զօրեան: Երեան, Հայաստան: Հրատ., 1967, էջ 44:

Սայար — Պուլա — Պարոյր Սեակ: Հայկ. ԱՍՀ Գրութիւնների Ակադեմիա, Մ. Արեգեանի Անուան Գրականութեան Խնաժուաւութիւն: Երեան, Հայկ. ԱՍՀ ԳԱ Հրատ., 1969, էջ 498:

Երեւանանայ Գրողներու Խաղաղուններ — Արայ Գալյայնեան (Հաւաքոզ): Գրողներու Այբենական Յանկի: Երևասաղէս, մեքենագրուած, 1977, էջ 41:

Նոյնը — Սահմանաներու Այբենական Յանկ: Երևասաղէս, մեքենագրուած, 1977, էջ 46:

Մերժեր Սուցակ — Բաւսարանական Այցու Կողմից Գոյանականթեան Համար Առաջարկուած: Հայկ. ԱՍՀ Գիտ. Ակադեմիա, Բաւսարանական Խնաժուաւութիւն: Երեան, 1962, էջ 51:

մէջ արուած ընդունելութեան Ներկայ եղան Տէրը: Տ. Կիւրեղ Եպոս: Հ. Բարեկ Արզ.:

• Դ. 13 Յանիս: — Կէսօրին, Արաւառաւարար Ս. Երկիր այցելուց Խուս բարձրաստիւն հոգիարականներէ բաղկացած պատուիքաւթիւններէ մը այցելեց Մայր Տանը և Կատարարան, իսկ Երեկոյեան Պատրիարք Ս.

Հայրը ճաշկերոյթ տուաւ անոնց ի պատիւ: • Եր. 16 Յանիս: — Երեկոյեան, Անդրէոյ կէպապէք Բ. Թագունեայ ժննիկեան Եզրդ տարեգարձի աթիւ, Բրիտանական Ընկէ: Հիւպատուարանին մէջ սարքաւած ընդունելուաթիւն ներկայ եղան Ամեն. Սըր. Գարբարար թիւն ներկայ եղան Ամեն. Հայրը և Գերը: Տ. Շահէ Արքեպոս Անձմեան: